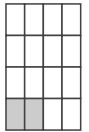

Od svega pomalo i nikome ništa

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 05/11/2012
Površina članka: 563cm2
Strana: I

Zemlja: Srbija
Autor: Željko Pantić
Deo: 1/2

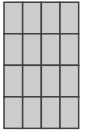

POLJOPRIVREDA I TRGOVINSKI LANCI U SRBIJI

Od svega pomalo i nikome ništa

Strane III-VI

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 05/11/2012
Površina članka: 563cm2
Strana: III

Zemlja: Srbija
Autor: Željko Pantić
Deo: 2/2

POLJOPRIVREDA I TRGOVINSKI LANCI U SRBIJI

Od svega pomalo i nikome ništa

ŽELJKO PANTIĆ

Ako bi Metro keš end ker i Delez doneli odluku da u svoju mrežu prodaje širom sveta uključuje samo dva ili tri poljoprivredna proizvoda iz Srbije, jasno je da bi samo to bilo dovoljno da se obezbedi plasman celokupne poljoprivrede u Srbiji za dobru budućnost. U tom scenariju ne bi bili potrebni ni bogati Arapi, ni braća Rusi, ni bilo ko drugi, ali bi bilo potrebno makar jedno: da najzad odlučimo da li u Srbiji uzgajamo sto kultura po malo ili nekoliko kultura u dovoljnoj količini i kvalitetu da neko u svetu može to i da otkupi.

Ovakvo, u opštoj papazjaniji domaće poljoprivrede, u kojoj se uz jako nizak nivo subvencija države, snalazi ko kako može, veliki svetski trgovinski lanci, ali i bilo ko drugi, ima jako veliki problem da iz Srbije kupi bilo šta u ozbiljnim količinama i ujednačenog kvaliteta. Čak imaju problem da u svojim prodajnim objektima u samoj Srbiji popune potrebu za voćem i povrćem, pošto ono malo što zadovoljava kvalitet odlazi u izvoz, pa nije retka situacija da zbog toga što im se nudi voće i povrće niskog kvaliteta, trgovinski lanci moraju da uvoze čak i najosnovnije poljoprivredne proizvode. Tako umesto da pričamo o plasmanu domaće poljoprivredne proizvodnje van granica Srbije, mi imamo apsurd da ni sopstvene potrebe teško uspevamo da zadovoljimo. Jedan od razloga je sažet u konstataciji da se u Srbiji velikim delom

proizvodi od svega po malo, tako da se u totalu nema ništa, umesto da se suzi broj kultura i krene u traženje strateških partnera koji će garantovati siguran plasman i sigurno plaćanje. Ovakvo, traje večna kukumavka kako imamo neizvesnost oko otkupa, kako se nikad ne zna hoće li sledeća Vlada početi iz početka da pravi politiku subvencija, onda se nema para za navodnjavanje i slične mere, a para nema zato što nema sigurnog plasmana i garantovane cene, i tako unedogled. Ako je jasno da poljoprivreda u

Srbiji ima puno problema koji se ne mogu lako rešiti, makar je lako uraditi jednu stvar: konstatovati koje su to kulture potencijalno najprofitabilnije i najdeficitarnije na svetskom tržištu i za sve ostalo jednostavno ukinuti bilo kakve državne subvencije. Ovakvo, mi imamo svega za po pet do deset kamiona, a kada neko dođe i kaže da mu trebaju stotine ili hiljade tona nečega, onda mu mi kažemo kako to ne može. Svakom ima svoju slobodu da gaji ono što hoće, ali država Srbija svakako nema taj luksuz da subvencionise bilo šta što nije osnovna prehrambena sirovina ili poljoprivredna kultura koja ima realnu šansu za izvoz. Pa kome je poljoprivreda hobi, neka to bude hobi o sopstvenom trošku.

Posebno poglavlje predstavlja pravi haos oko vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem, u kome se veliki deo zemlje ne koristi zbog nedostatka pravne sigurnosti, zbog beskrainog odlaganja restitucije

kako bi domaći tajkuni mogli da nagrabe dovoljno zemlje da nam narednih sto godina prodaju hranu po monopolskim cenama. Tako je i došlo do nesporazuma da država delegacija nudi u Emiratu zemlju koju potražuju stari vlasnici u procesu restitucije, i da se u međuvremenu na tim ogrom-

ne u godinu. Tako se i na ovom polju pokazuje da Srbija ima sindrom siromašnog rasipnika, koji nema para, a ima imovinu koju ne koristi, tako je to u mnogim segmentima ekonomije, pa ni sama poljoprivreda nije izuzetak. U međuvremenu, na tržištu se potpuno veštački stvaraju nestai-

Posebna priča ide uz postojeće stanje poljoprivrede u kome sve veći broj starijih domaćinstava više ne može da održi ni postojeći nivo poljoprivredne proizvodnje, a kamoli da taj proces unapredi u skladu sa novim savremenim tehnologijama. Demografsko odumiranje Srbije, možda se

garantuje kvalitet i količinu samih proizvoda. Siguran plasman i plaćanje se, naravno, podrazumeva, a sve nije urađeno zbog ljubavi prema Srpsstvu, već jednostavno zato što i Delezu, a i svim ostalim trgovinskim lancima, treba siguran priliv kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda, i nikome nije u interesu hroma poljoprivreda u Srbiji.

Upravo zato, Srbiji ne trebaju šeići, niti neke priče o velikoj Moskvi koju ni cela poljoprivreda Srbije ne može da snabde. Srbija je zemlja koja je ne može da snabde ni Metro keš end ker i, a u tome ne-

ma nikakve krivice bilo koga osim nas samih. Srbija ne može da snabde ni samu sebe, a to je uglavnom problem jedne sprege između tajkuna i njihovih ministara koji već desetak godina kroje tržište poljoprivrednih proizvoda tako da tajkuni i nakupcima ostane sve, a građanima, poljoprivrednicima i državi skoro ništa. Zato je i jako bitna priča o potencijalu svetskih trgovinskih lanaca da budu stalni kupac po predviđenim cenama, praktično svega sto poljoprivredne Srbije proizvede, tim pre što je obostrani interes u svemu tome sasvim jasan. Cene hrane će rasti, potrošnja hrane takode, samo u Japanu je kao posledica nuklearne katastrofe u Fukušimi, preko 30 miliona ljudi ostalo bez hrane, pošto je zemljište kontaminirano, i velika japanska delegacija već ovog meseca dolazi u Srbiju. Zato bi Srbija, umesto da avansno obećava šeićima iste cene hrane u narednih 25 godina, da bi kratkoročno krpila rupu u budžetu, pre svega morala da nađe način da bez bilo kakvog upliva politike ili ličnih interesa ministara, odabere nekoliko poljoprivrednih kultura koje će biti u stanju da proda po punoj ceni i dovoljno količini onome ko plati najviše. Tim pre što cene hrane mora biti sve više i više, tako da nema nikakve potrebe da se danas bilo kome obećavaju fiksne cene hrane u narednih 25 ili 35 godina. Sve ostalo, bilo bi jako pogubno i kratkovidno i vodilo bi do definitivnog gaseanja svake perspektive u Srbiji, i moglo bi biti ona kap koja preliva čašu, ona tačka u kojoj zbir negativnih ekonomskih trendova postaje reka bez povratka.

Ako je jasno da poljoprivreda u Srbiji ima puno problema koji se ne mogu lako rešiti, makar je lako uraditi jednu stvar: konstatovati koje su to kulture potencijalno najprofitabilnije i najdeficitarnije na svetskom tržištu i za sve ostalo jednostavno ukinuti bilo kakve državne subvencije. Ovakvo, mi imamo svega za po pet do deset kamiona, a kada neko dođe i kaže da mu trebaju stotine ili hiljade tona nečega, onda mu mi kažemo kako to ne može.

nim površinama jednostavno ništa ne dešava. Sve u jeku ekonomske krize u Srbiji, u kojoj nema novca za osnovne subvencije ili sistem navodnjavanja, dok u isto vreme cene poljoprivrednih proizvoda na svetskom tržištu rastu iz godi-

ce, prave pravi karteli koji diktiraju neverovatne cene, i onda na kraju sve se vrlo vešto prebacuje kao ekskluzivna krivica trgovinskih lanaca. Kada se svojevremeno na tržištu pojavilo ulje Iskon, pokazalo se da je samo delom problem bio u trgovinskim lancima, pošto je postalo jasno da je cena jestivog ulja bila kartelski dogovorena među ključnim proizvođačima ulja na preko 40 posto iznad realne cene. Slično se dešava i sada, kada se organizuje bojkot trgovinskih lanaca, a praktično niko ne govori o poljoprivrednim kartelima koji su povećanje PDV-a iskoristili za dodatno nekontrolisano povećanje ionako previsokih cena. Ako bi se silne oranice koje niko ne obrađuje dale starim vlasnicima, pa se onda uveo porez na neobrađene oranice, jasno je da bi i količina poljoprivrednih proizvoda bila veća, pa bi onda i bilo nemoguće diktirati nestašice i cene koje idu uz zatvoreno i suženo tržište na kome caruju monopoli.

najbolje vidi upravo u ruralnim sredinama, pa se i kroz odumiranje sela takode može videti koliko je ozbiljan problem domaće poljoprivrede, koja je uvek bila posao za mlade i jake. Zato ne čude podaci izneti na konferenciji Danas konferens centra, da jedan hektar zemlje u Srbiji hrani deset puta manje ljudi nego jedan hektar zemlje u Nemačkoj, i da je postojeći nivo prinosa u Srbiji na samom evropskom dnu. Čudi podatak da niko u vlasti ne shvata da bi se samo podizanjem prinosa u poljoprivredi, postojeći godišnji prihodi mogli podići sa 4,5 milijarde na preko 12 milijardi evra, bez ikakvih dodatnih poljoprivrednih površina koje se trenutno ne koriste. Upravo zato, jako je poučan primer belgijskog Deleza, koji je već od ove setve, poslo svoje tehnologije da u saradnji sa domaćim poljoprivrednicima obezbedi ne samo adekvatan izbor poljoprivrednih kultura, već i proces koji

